

Digitalizace

úvod do problematiky

Martin Krčál

Otázka na úvod

- Jak získáme elektronický dokument?

Digitalizace

- převod info z analogové do **digitální** (elektronické) podoby
- formy informace
  - ❖ textové
  - ❖ obrazové
  - ❖ zvukové
  - ❖ jejich kombinacích

Proč digitalizujeme

- dostupnost informací
- úspora místa
- ochrana a archivace
- vyhledávání

Základní pojmy

Rozlišení

- rozdělení obrazu na síť pixelů
- **pixel** = jedna barva
- větší hustota (rozlišení) = větší kvalita = větší velikost souboru
- základní jednotka **dpi** (dots per inch)
- tisková kvalita od 300 dpi
- na web od 75 dpi

Barevná hloubka

- počet barev použitých při skenu
- černobílé skeny: čb nebo stupně šedi
- barevné skeny: 24-bitů+
- zdravé oko vnímá okolo 4 mld. odstínů barev

Barevná hloubka - počty barev

Druh obrazu	Počet bitů	Počet barev
černobílý (bitonální, monochromatické)	1	$2^1 = 2$
stupně šedi (grayscale)	8	$2^8 = 256$ odstínů šedi
8-bitový barevný (color)	8	$2^8 = 256$
16-bitový (high color)	16	$2^{16} = 65\,536$
24-bitový (true color)	24	$2^{24} = 16\,777\,216$
32-bitový (super true color)	32	$2^{32} = 4\,294\,967\,296$
48-bitový (deep color)	48	$2^{48} = 281\,474\,976\,710\,656$

Kompresa

- zmenšení velikosti souboru
- druhy komprese
  - ❖ ztrátová – vypuštění některých pixelů (např. podprahové), větší komprese zmenšuje soubor, ale snižuje kvalitu, trvalá a nevratná (JPG, MP3, MPEG, AAC)
  - ❖ bezztrátová – převod na matematický algoritmus, okolní barvy se dopočítávají, není tak účinná jako ztrátová, ale je vratná (GIF, PNG, TIFF, WMA Lossless, RealAudio Lossless, některé video kodeky – HuffuUV, Lagarith)

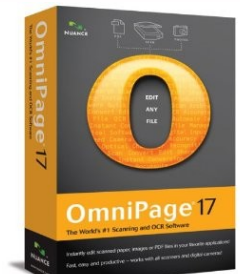
OCR

- **Optical Character Recognition**
- automatické rozpoznávání textu
  - ❖ obrazová předloha
  - ❖ analýza znaků
  - ❖ porovnání s DB (znaky, slova)
- kvalita OCR
  - ❖ přesnost rozpoznání
  - ❖ kvalita předlohy
- OCR pro národní jazyky

Nástroje - funkce

- profi i free nástroje, home verze
- ručně psané písmo – problémy
- podpora národních jazyků
- zachování layoutu a formátování
  - ❖ písmo, velikost, odstavce, obrázky
- označení bloků k rozpoznání
- ukládání jako PDF s txt vrstvou
- dávkové zpracování
- serverové verze

OmniPage

Untitled OmniPage Document 1 - OmniPage

File Edit View Format Tools Process Window Help

100% Classic View

1 - 2 - 3 Load Files Automatic Save to Files

Thumbnails Page Image

Text Editor

Style 12 Times New Roman 9 B I U

Podepsal a chlubil se
 Nezaváhal, ani když se mu osudové pero nerozepsalo. V klidu sáhl po druhém. Pak dlouho a hrde hostům ukazoval listinu se svým podpisem. A v proslovu zopakoval, že si vlastně trvá na svém. Evropská unie zůstává společenstvím národních států, strkám unii, a tak to také nechme. Polsko zůstává zcela suverénní, prohlásil Kaczyński.

Ale také pochválil Evropskou smlouvu je takové zlaté řeckého Evrocu. že byt msi. ze je jed

Zatím není známo, že by se Polákům podařilo uvnitř Unie z podpisu něco vyhandlovat. Třebi důležitější eurokomisárský obor. Tak zbyvá jen věřit vaně čestných slova Kaczyński dal slib, že pokud ji Irové požehnají, pak i on podpíše smlouvu, kterou spoluvyjednával jeho bratr Jaroslav, tehdy premiér.

Ale veřejně o svém podpisu mluvil i český prezident. Už před půl měsícem Klaus naznačil, že nepřijde všichni shodí, že Lisabonská smlouva je takové zlaté řeckého Evrocu. že byt msi. ze je jed

Koupím Vaši sbírku známek, dopisů, poštovních známek, bankovek, řádů a významných též jednotlivě, přímý vzhled profesionála, diskretně. Tel.: 608 708 299

V roce ukliďni

12 431 380

Document Manager

Page	Status	Cha...	Sus...	Reje...	Wor...	Acc...	Wor...	Rec...	Ima...	Acc...	Ima...	Ima...	Ima...	Note	Rec...	Mo...	Pro...	Saved	Pen...	Boo...
1	current ...	Saved	6146	35	0	1137	100,...	9329	7,312	D:\i...	0,164	200, ...	2200...	Color						
2	Saved		2941	13	1	486	99,966	8244	3,537	D:\i...	0,147	200, ...	1696...	Color						
Total			9087	48	1	1623	99,989	8975	10,849		0,311									

Page 1 of 2

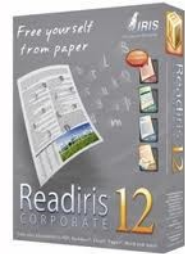
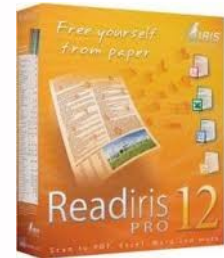
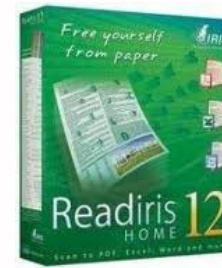
Czech Ln 009 Col 006

Omnipage

- nyní verze 18
- různé licence
  - ❖ Standard, Professional, Enterprise
- 123 jazyků
  - ❖ vč. češtiny, nemá český interface
- přesnost 99%
- propojení se zařízeními a SW
  - ❖ Kindle, MS Office
- propojení na cloud úložiště
  - ❖ Evernote a Dropbox

Readiris

The screenshot shows the Readiris 12 Corporate software interface. The main window displays a scanned newspaper article with the text highlighted in yellow. The interface includes a left sidebar with buttons for "Průběžná OCR", "Skenovat", "Otvorit", "Typ dokumentu", "Možnosti", "Jazyk", "Uživatelský index", "Rozpoznat + Ukládat", "Číst", and "Formát". The top of the window shows the title bar "Readiris - OHP Program File (Readiris Corporate 12.0 Sample Czech MF (beta) 1.1.0)" and a menu bar with "Soubor", "Úprava", "Nastavení", "Zobrazit", "Správa", "Účet", "Registrovat", and "Nápověda". The bottom of the window shows a status bar with columns for "Jazyk", "Typ dokumentu", "Číslo stránky", "Číslo stránek", "Číslo stránek", "Číslo stránek", "Číslo stránek", "Číslo stránek", "Číslo stránek", "Číslo stránek".

PRAHA (řka) – Výdaje na zdravotní péči dosáhly v loňském roce celkem 74,1 miliardy korun, z toho 19,8 miliardy bylo vynaloženo na lůžkovou péči, 30,9 miliardy na ambulantní a 17,8 miliardy na léčiva. Ministr zdravotnictví Jan Stráský, který včera na tiskové konferenci se svými spolupracovníky hodnotil uplynulých sedm měsíců, řekl, že se podařilo mj. regulovat léčebné výkony, náklady na léky i počet zdravotních pojišťoven. Ministerstvo zdravotnictví (MZ) tak podle jeho představitelů splnilo téměř všechny úkoly, které obsahuje ministerský ozdravný Krátkodobý program.

Meziroční nárůst výdajů na léčiva v letech 1994 a 1995 byl 27,1 procenta, což je asi polovina meziročního nárůstu v předchozím období (1994/1995). Z původních 27 zdravotních pojišťoven jich dnes v ČR působí 17 a o sloučení uvažují další ústavy. Přijaté novely tzv. pojišťovacíh zákonů zpřísňují podmínky hospodaření pojišťoven. Součástí regulačních kroků MZ je i to, že nákup deseti druhů nákladné zdravotnické techniky je možný jen s jeho souhlasem.

K významným opatřením v dalším období patří například připravovaná změna úhrady zdravotní péče. Od 1. ledna 1997 by měla

rycházet z počtu registrovaných pacientů zdravotního zařízení a už nikoli z vykázaných výkonů. V lůžkových zařízeních by se zavedla kombinovaná denní platba. Ke stejnému datu chystá MZ vydání nového seznamu výkonů a zřejmě i nového seznamu léčiv.

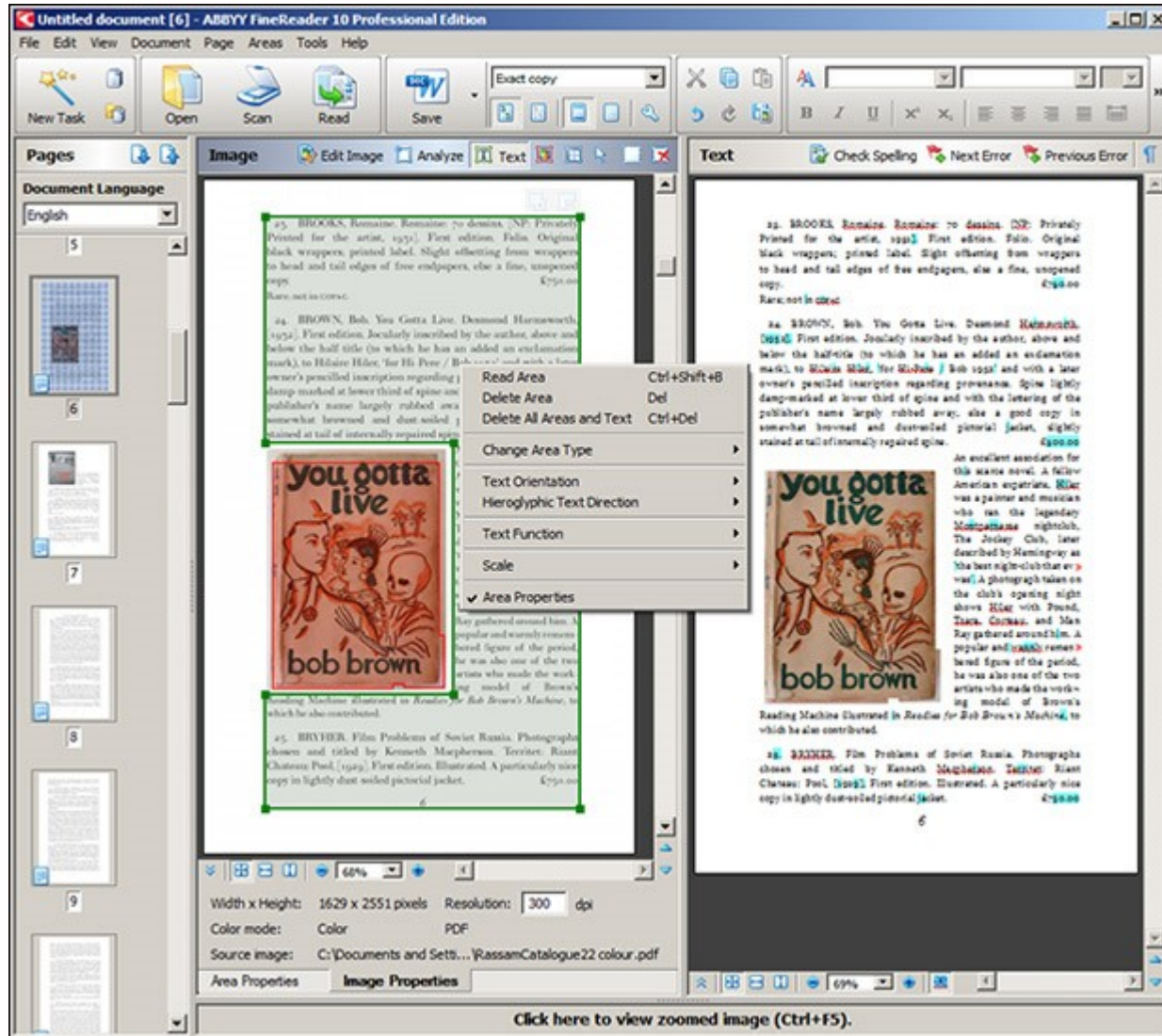
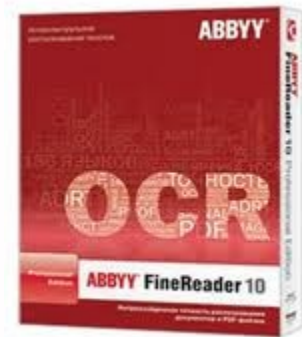
K současným protestním vystoupením zdravotníků, která budou mít spíše osvětový charakter, ministr řekl: »Děkuji těm zdravotníkům, kteří svými postoji způsobili výraznou změnu konfrontačních akcí plánovaných na tyto dny. Nepovažuji to za vítězství, ale závazek pro sebe.« J. Stráský uvažuje o tom, že zůstane po volbách v čele tohoto resortu.

Readiris

- nyní verze 14
- 120 jazyků (vč. češtiny)
- spolupracuje s MS Office
- konverze do PDF
- info o verzi 12 na Grafika.cz

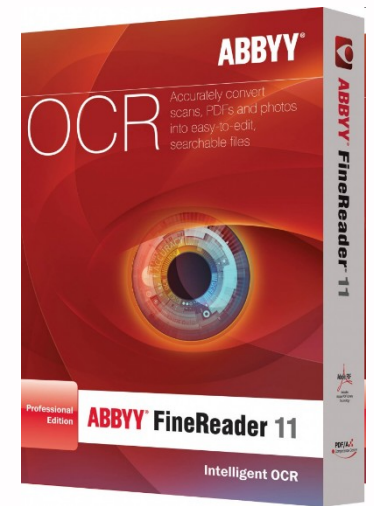
Abby Fine Reader

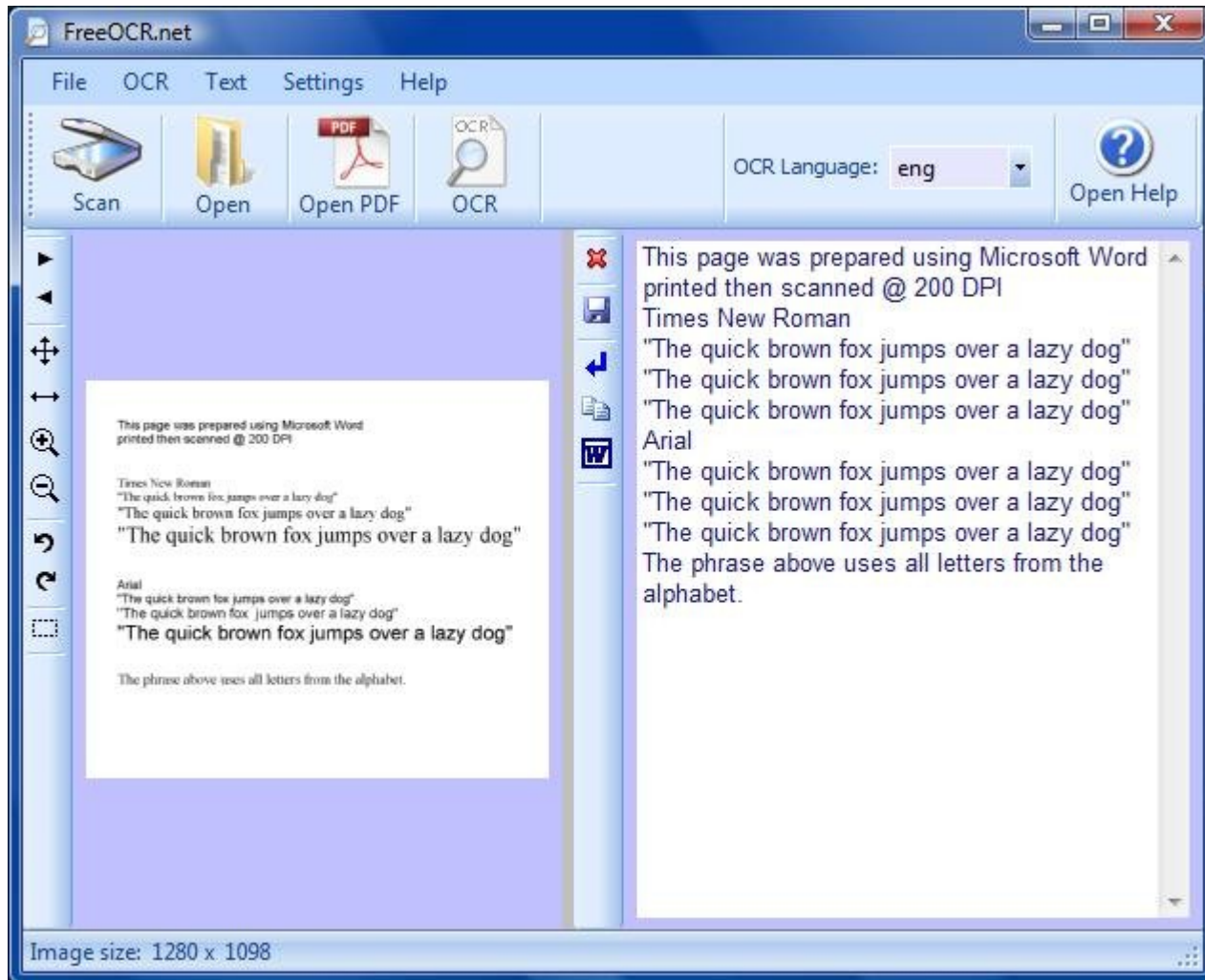

Abby Fine Reader

- verze 11
- 189 jazyků (včetně češtiny)
- stejné funkce jako konkurence
- serverová verze
- více info na Grafika.cz
- PDF Transformer 3.0
  - ❖ převod PDF do editovatelné podoby

Free OCR

FreeOCR

- OCR zdarma pro Windows
- verze 4.2.2
- vychází z Tesseract OCR Engine
- nepodporuje češtinu
- horší kvalita výstupu
- solidní výsledky na podporované jazyky
  - ❖ ENG, GER, SPA, POR, NDL, ITA, FRA, DEN, POL,...

Online služby

■ OnlineOCR

- ❖ 32 jazyků včetně češtiny
- ❖ dobrá kvalita, zachování v layoutu, výstupy do DOC, XLS, TXT
- ❖ omezení (odpadnou po registraci)

■ NewOCR

- ❖ 58 jazyků včetně češtiny
- ❖ upload souborů i z URL
- ❖ posloupnost odkazů, ale nezachová layout, dobrá kvalita
- ❖ propojení s Google Docs a Translate + Bing Translate
- ❖ bez registrace, bez omezení

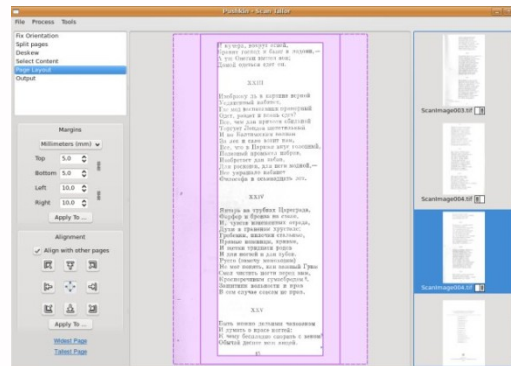
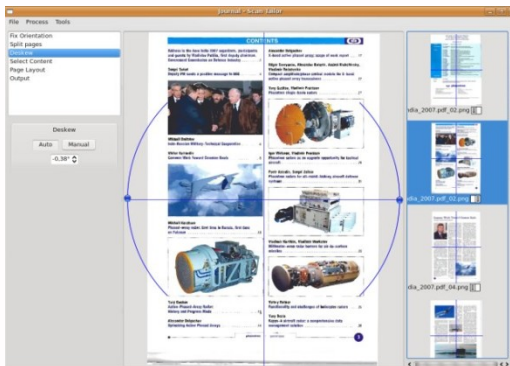
Online služby

■ Free OCR

- ❖ 29 jazyků včetně češtiny
- ❖ dobrá kvalita, dobré výsledky
- ❖ max. 2MB, 10 stran za hodinu
- ❖ capcha

ScanTaylor

- opensource
- komplexní nástroj pro úpravu dokumentů ([video návod](#))
- otáčení, spojování, odstraňování částí stránek, OCR
- JPG, TIFF

Články k nástrojům

- <http://extrawindows.cnews.cz/prehled-softwaru-rozpoznavani-textu-ocr-jak-na>
- <http://extrawindows.cnews.cz/prehled-softwaru-rozpoznavani-textu-ocr-jak-na?page=0,1>

Výstupní formáty

Výstupní formáty

- grafické

- ❖ JPG, TIFF, PNG, GIF, BMP

- textové

- ❖ TXT, RTF, PDF, DjVu

JPG (JPEG)

- **J**oint **P**hotographic (**E**xpert) **G**roup
- nejrozšířenější formát
- ztrátová komprese (0-100%)
- malé soubory
- vhodné na web

TIFF

- **T**agged **I**nterchange **F**ile **F**ormat
- podobný BMP
- ztrátová komprese

PNG

- **P**ortable **N**etwork **G**raphics
- bezztrátová komprese
- náhrada formátu GIF
- podpora 24-bitové grafiky
- průhlednost
- na rozdíl od GIF nepodporuje animace

BMP

- bitová mapa (**bit map**)
- složen z bodů
- neumožňuje kompresi

GIF

- **G**raphics **I**nterchange **F**ormat
- v minulosti velmi populární
- využití u animovaných obrázků
- uchová max. 256 barev
- bezztrátová komprese

TXT

- Plain Text
- text bez formátování
  - ❖ pouze odstavce
- zpracuje jakýkoliv program pracující s textem

RTF

- **Rich Text Format**
- prostý text se základním formátováním
- Microsoft

PDF

- **P**ortable **D**ocument **F**ormat
- Adobe
- komerční Adobe Acrobat
- prohlížení Reader
- volně dostupné programy
  - ❖ [PDFCreator](#), [PDFill PDF Tools](#) a [další](#)
  - ❖ kancelářské balíky: [Open Office](#), MS Office 2007+,...

DjVu

- konkurence PDF
- otevřený formát
- vhodný pro text, obrázky, kresby
- rozdělení do vrstev
  - ❖ výběr vhodné komprese = efektivnější komprese = malé soubory
- více info: <http://djvu.org>

Hardware pro digitalizaci

Skenery

- kvalita skenování
- zvolit vhodný skener pro konkrétní druh dokumentu!!!

Ruční a tužkové skenery

Siberian tiger
The Siberian tiger (*Panthera tigris altaica*), also known as the Amur, Manchurian, Altai, Korean, North China or Ussuri tiger is a subspecies of tiger which once ranged throughout Western, Central Asia and eastern Russia, though it is now completely confined to the Amur-Ussuri region of Primorsky Krai and Khabarovsk Krai in far eastern Siberia, where it is now protected. It is the largest of

Ruční a tužkové skenery

- problémy s kvalitou a přesností
- chyby při OCR (nejen) českých textů
- výhoda - přenosnost zařízení
- novější integrovaný disk

Plochý skener

Plochý skener

- stolní skener
- relativně kvalitní
- nízká cena
  - ❖ v multifunkcích již okolo 1000Kč
- formát A4
- velkoformátové skenery
- odrážení světla na CCD snímač
  - ❖ čím tmavší, tím menší odraz světla =
určení barvy

Rotační skener

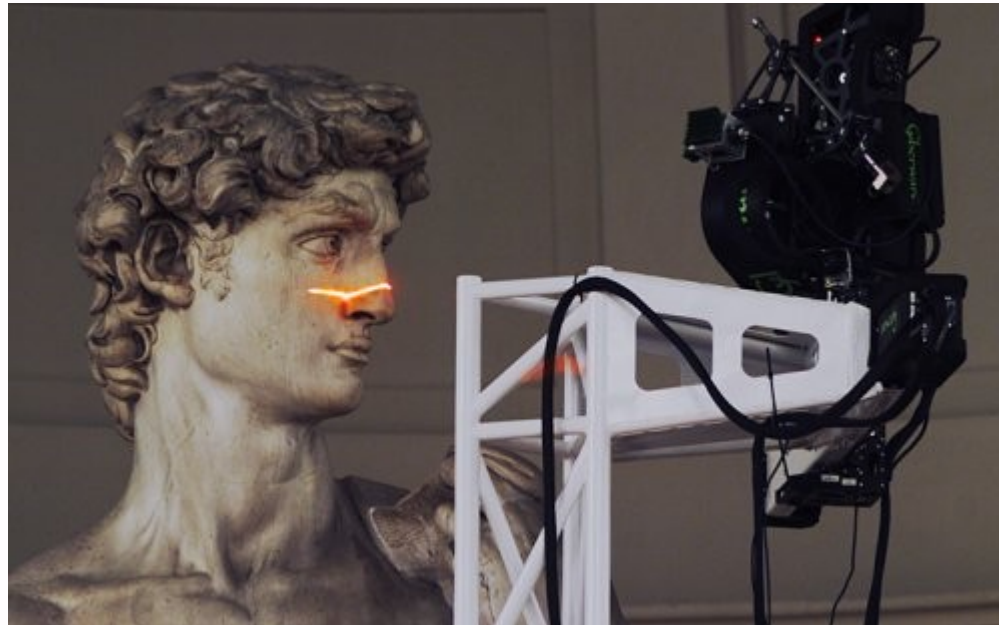

Rotační skener

- bubnový skener
- profesionální využití
- kvalitní výstup
- nelze použít na knihy
  - ❖ upínání na válec
- extrémně drahé
  - ❖ stovky tisíc až mil. Kč

3D skener

- tvorba 3D modelů

Knižní skener

- <http://www.youtube.com/watch?v=-oOXXpxzETA>

Knižní skener

- fotografické skenery
- komplexní systémy
  - ❖ vč. PC a SW
- robotické skenery
  - ❖ otáčení stránek
  - ❖ extrémně drahé

Postup digitalizace

Stanovení pravidel

- workflow = jednotný postup při digitalizaci, pravidla digitalizace
- uplatnění zejména v projektech a při vícenásobném skenování
- kvalita, rozlišení, komprese, formát,...
- záleží na typu dokumentu
- Standard digitalizace (NKP+MZK)
  - ❖ platný od roku 2011, vyvinut v rámci NDK

Výběr a příprava dokumentů

- vytipování dokumentů k digitalizaci
- různá kritéria výběru
- registr digitalizace
  - ❖ např.: <http://www.registrdigitalizace.cz>
- prohlédnutí a volba zařízení pro digitalizaci
  - ❖ záleží na typu dokumentu
  - ❖ digitalizace VŠKP na MU – rozřezání
  - ❖ vyčištění, narovnání listů, svorky,...
  - ❖ kvalita předlohy

Digitalizace

- zdigitalizování dokumentu dle nastavených pravidel
- kontrola na výstupu
  - ❖ kompletace (doskenování chybějících stran)
  - ❖ kontrola kvality (přeskenování špatných stran)
- finální sken poslán k dalšímu zpracování

Uložení do repozitáře

- zvolit vhodný archiv
- metadata
- vhodný formát
- zálohování
  - ❖ zálohovací strategie (migrace, emulace)
- zpřístupnění dle zákona

Využití digitalizace

- Kde se digitalizace využívá???

Použité zdroje

- NDK - digitalizace
- Digitální knihovny – teorie a praxe
(Bartošek)
- Projekt digitalizace vysokoškolských prací MU (Bartošek)
- Zpracování novinových článků v Digitální knihovně Arna Nováka
(Damborská)

Závěr

Děkuji Vám za pozornost

Martin Krčál
krcal@phil.muni.cz